„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију
(у сребру.)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 130. У НОВОМЕ САДУ У СРЕДУ 29. АВГУСТА (10. СЕПТЕМБРА) 1879. ГОДИНА XIV.

ПРВИ ПОГЛЕД НА САБОРСКЕ ИЗБОРЕ.

Избори посланика за наш народно-црквени сабор отпочели су у недељу и морају се до идуће недеље свршити, тако да се ова недеља, у којој се налазимо, изборном недељом назвати може.

Изузетак је учинила само будимска дијецеза, која је мало испредњачила, обавивши своје изборе још у прошли четвртак. Овај изузетак учињен је против изричне наредбе изборнога реда, и по томе стоје избори будимске дијецезе у погледу своје ваљаности у питању.

Осим будимске дијецезе изабрале су досада своје посланике, у недељу вршачка и бачка дијецеза, и то последња са изузетком своје две вароши: Сомбора и Новога Сада, а за овима у понедељак још и архидијецеза. Тако су од седам дијецеза четири њих своје изборе уз малу рестанцију већ обавиле, и по томе може се узети, да је половина саборских посланика већ изабрана.

Према овим околностима — и ако до овога часа немамо никакве вести из стапарског среза бачке и перлеског среза вршачке дијецезе — можемо већ од прилике замишљати себи слику будућег сабора.

Скоро са свију страна јављају нам брзојави, да су изабрани посланици људи народне странке, и по овоме могла би патријотска душа мирним оком пратити ток ових избора. Но ко дубље завири у развитак и течај тих избора, тај не може тако равнодушно прећи преко њих. И ми, који смо имали прилике, да пратимо изборно кретање на свима крајевима наше патријаршије, који смо могли да овде онде и за кулисне наше изборне позорнице завиримо, испуњени смо бригом сматрајући овакву радњу, каква се приликом садањих избора развијала и изводећи одавде закључке на снагу наше народне странке с једне и на састав и облик нашег будућег сабора с друге стране.

Кад пређемо историју нашег изборног кретања и кад сравнимо резултате избора, каква нам се слика отвара пред очима? Врло јадна и жалосна. Поред свега тога, што нам брзојавна жица са много страна многе нове и у јавном животу до сада непознате личности као чланове народне странке навешћује, ми — и ако смо на томе положају, да боље и лакше наш народни живот пратити можемо — не видимо још никако тријумф народне странке, напротив нама се пред очима отвара друга слика, ми видимо народну странку како у несвести својој пада и малаксава, и име народне странке употребљује се још само као образина, коју или личан интерес или провинцијална тесногрудост или можда још на жалост каква тајна, издајничка намера бира, да са њоме вара с једне стране малену, но још неустрашиву чету пријатеља народних, с друге стране просту и необавештену али још непокварену масу народа.

Успех и опстанак друштвених установа лежи у ваљаној организацији друштва, а средство, којим се ова организација постизава, то је друштвена дисциплина. Само помоћу ове може се друштво развијати и напредовати, само њоме може своје узвишене цели постићи. Где нема дисциплине, ту престаје редован ток и развитак у једном сталном правцу. Где поједини органи своје функције отказују, ту престаје радња организма, и наступа у телу болесно стање. Оваква перспектива отвара се нашем душевном оку и у нашој народној странци при погледу на садање изборе.

Од како наша народна странка постоји и под тим именом своју јавну радњу развија, никада још није у њој лабавост дисциплине тако на видик избила, као овом приликом. Скоро већ да човек посумња, да те странке није нигда ни било, и да су млоги људи, који су се тој странци прибројавали, то само из моде или зарад постижења каквих својих себичних цели чинили. Скоро да се о томе посумња, или зар би могуће било, да се једна велика странка са својим утврђеним начелима само зато ваљда распада и растројава, што јој њен творац, њен организатор, њена глава затворен међу четири зида чами. Ми напротив знамо, да сваки притисак изазива још већма отпорну снагу, и због тога баш, што је на народној странци, на глави народне странке притисак, требала би животна снага њена да је јача и снажнија. Требало би тако да буде, и то је оно, што нас одводи на закључак, да млоге њене јавне присталице нису јој били одани срцем и душом, него су под маском лажног родољубља прибијали се око ње, да само своје себичне цели лакше постићи могу. Нама ова појава није нова, ми смо зло, о коме сада пишемо, давно врло давно приметили, али смо се устручавали да о њему пишемо. Но са садашњим изборима прелила се чаша нашега стрпљења, и ми од данас не можемо више ћутати, но ћемо редовно и постојано од прилике до прилике, од случаја до случаја заредити и дерати редом маске, под којима се гадна себичност и још гаднија подлост скривају.

Тешко нам је заиста око срца било, кад смо помишљали, да ће овај најважнији народно-црквени сабор да се састане без Милетића у својој средини, без Милетића, који је управо творац наше црквено-народне аутономије. И тешко нам је било, кад је допрео до нас глас, да се онако еминентна снага, као што је др. Светислав Касапиновић, са поља јавнога рада на неко време повлачи. Али нам се срце тек парало, кад смо чули, да прваци наши, људи који су у јавној борби свагда предњачили, и који су и сада хтели народној ствари послужити, као што су др. Мих. Полит-Десанчић и др. Ст. Павловић, нису изабрани за овај сабор. И кад у Земуну др. Јова Суботић према једној новој и посве непознатој личности једва, једва побеђује, онда је то заиста слаб, да не рекнемо никакав знак свести народне.

Љубопитљиви смо само, да сазнамо побуде, које су руководиле паланачки и суботички срез, да одреку своје поверење дру Стеви Павловићу и дру Мих. Политу, и побуде, које су навеле Земунце, да дру Јови Суботићу контра-кандидата постављају. Јесу ли људи, који у тим срезовима руководе јавне ствари, добро промислили, шта значи тај корак, кога су они подухватили? Знају ли они, да то значи неповерење према дотичним личностима? Па чиме су те личности заслужиле, да им се така увреда наноси? Је ли то зар награда за њихове толике труде на јавноме пољу, за толико пренебрегавање својих приватних послова и зи толико излагање јавноме гоњењу? Не значи ли ово јавноме моралу у очи пркосити?

Ствар паланачког среза довољно образложава брзојав из Паланке, који јавља, да је пресијом солгабирова дра Јеремијина он сам изабран за посланика. Пандури на заповест солгабирова опсели су биралиште и спречавали су слободан саобраћај и договор бирача. Ми, који смо дра Јеремијина само са добрих страна до сада познавали и који смо га у ред својих начелних пријатеља прибројавали, морамо само своје жалење изјавити, да се исти тако далеко заборавити могао. Ако је г. Јеремијин мислио да ступи као члан народне странке за кандидата, онда је требао да је са својим бирачима учествовао у конференцији бачк едијецезе, која је у Новоме Саду држана. А ако га можда његов солгабировски положај гони, да мора бути на идућем сабору, онда га искрено и од срца жалимо, да ће он баш да буде онај, који већ у заборав бачени облик некадањих официрских сабора оће са солгабировским сабором да обнови.

Из суботичког среза брзојав, који јавља да др. Полит није ни био кандидат, оће некако ствар да заглади. Ако то вели, да Полит није био кандидат? Зар није Полита истакла конференција бачке дијецезе? Или зар то не значи ништа, кад се јавно и у напред сазове конференција, на коју сваки приступа имаде, и кад иста, у сугласу народних пријатеља из више места и са разних крајева постави и истакне кандидате за једну дијецезу? Како се нека општа воља, па још на штету опште ствари, игноровати може? Или се зар није могло ни једном речи одазвати за кључку конференције? Овако безобзирно понашање према једном јавном збору гони нас, да и ми од сада оставимо на страну сваки обзир према људма, који толико мало љубави према јавној ствари и толико мало поштовања према политичном моралу показују.

У Вршцу раздор и неслога. У ульманском срезу бира се за члана наше народно-црквене легислативе бивши фелбаб против чувеногa мајора Јов. Степановића Виловског. Саме жалосне појаве!

Остају нам сада још три дијецезе: темишварска, пакрачка и горњо-карловачка и две вароши бачке дијецезе.

Како наши сународници из горњокарловачке дијецезе ваљда због удаљености од нас нису нигда могли да се узвисе на више гледиште, те да са ма кога краја патријаршије бирају ваљану и изврсну снагу, него су већином шиљали своје рођене синове, то у колико очекујемо да ћемо оданде добити ваљане патриоте, ипак не можемо очекивати особите снаге, које би се на идућем сабору рада за велике и огромне послове згодно употребити могле.

У темишварској дијецези остављени су избори због сепаратистичких тежња случају.

А у пакрачкој дијецези влада вечита помрчина. Не знамо ни дан избора, а камо ли да знамо ко су кандидати.

И тако је перспектива, што је будући сабор показује, врло тавна и врло жалосна!

М.

Политички преглед.

У прошлом броју јавили смо по „Политици“ прашкој, да ће се бечко царевинско веће сазвати на 14. септ. Доставернije вести веле, да је то погрешан рок, јер још нису готови ни претходни послови, који се ишту за почетак радње. Вели се истина, да тафеов кабинет у последње време сваки дан конферише и да се те конференције тичу у опште будуће рајхсратске сесије, али одредити чак и дан, кад ће се нов рајхсрат отворити, то је мало брзопетно. Само у опште можд се рећи, тако бар гласе опште вести, да ће се месеца септембра (по рим. кал.) састати царевинско веће. На поменутим министарским конференцијама морало је да богме бити говора и о престоној беседи, којом ће се идућа сесија отворити, јер та је беседа, што отвара двери нових сесија, а у једно и програм владина рада за предстојећу саборску перијоду. Како је садашњим аустријским министарством инаугурисана нова уставна ера и како ће ново министарство тим велеважним чином, престоном беседом, први пут да изађе на јавност са својим програмом, то се садашњим министарским конференцијама даје велика важност и жељно очекује отварање царевинског већа, да се види, какво ће се окренуту ствари у Цислитави.

Онамадне, у понедељак требала је Аустро-Угарска војска прећи босанско-новопазарску границу и почети окупирати новопазарски санџак. До овог часа, док ово пишемо, не знамо, е да ли је то учињено. Међу тим, док нам новија пошта не јави што поуздано о тој акцији, прибележићемо оно, што до сад нисмо, а што је претходило самој акцији. Последњи батаљон 41 пуковније бар. Келнера и 25 пољско-ловачки батаљон отишли су прошасте среде на границу пашалука, а дан пре комора и телеграфски трен. Пуковнија војводе од Перме стигла је од Тузле преко Кладња у Вишеград, од куда ће прећи границу. Аустро-угарско-турска комисија за рекогносцирање, по што је свршила свој посао у Полимљу, вратила се у четвртак у Босну у Чајницу. Она ће неодложно поднети у Беч послати извештај о свом путу, и онда ће јамачно као што „П. Л.“ јавља изаћи заповест, да се војска креће у Нови Пазар. Са северном колоном окупацијоне војске, јавља исти лист, поћи ће и Хусни паша из Сарајева. Међу тим и турска влада, колико тј. у Турчину може бити вере, труди се, да утре и углача пут окупацији. Мусулмански шејих-ул-Ислам у Цариграду упутио је духовне власти своје у новопазарском пашалуку, нека поради код својих правоверних, да ови по гостољубном обичају, који је мусломанима свет, дочекају Аустро-Угарску војску. То су још вести, што су у очи саме окупације стигле. Како ће сама окупација проћи како ли се извести, то ће скорим покасти прилике, што се очекују из Новог Пазара.

Румунски министар Боереско, стигао је опет прошлог петка у Беч и истог дана разговарао се с гр. Андрашијем пуна два сахата, Предмет разговора било је да богме данашње горуће питање у Румунији, јеврејско питање. После Андрашија конферисао је Боереско с талијанским заступником гр. Робиланом, Из Беча отишао је Боереско у суботу у Рим, од куда ће у Букарешт.

При решавању грчког питања имамо вест, која вели, да су грчки комисари у Цариграду упућени, како да приме турски одговор у погледу подлоге саветовања грчко-турској комисији. У том упутству Грчка остаје при том, да подлога саветовању мора бити 13. протокол берлинског уговора. Кад се знаде, да Турска баш за то запиње и због тога подиже ногу поспешном решењу грчког питања, онда се може из Цариграда сваки час очекивати, да су преговори прекинути и да се мешовита комисија разишла, не урадивши ништа. Због тог готово противуборног правца у начелима није ни било у прошли четвртак конференције. Ако се преговори прекину, у Цариграду не верују, да ће силе посредовати,

Из Афганистана долази јововска вест по Инглезе, што показује, како је на лабавом основу углављен мир с Јакуб-каном. Неколико пуковнија афганске војске, што дуже времена нису добиле плату, нападну прошле недеље на емира и инглеско посланство. Емир је слао сина свог, да умири побуњене војнике, али бадава; војници су читав дан јуришали на инглеско посланство, у ком се посланству у вече изроди пожар. Како је прошао инглески посланик, Кавањари, не зна се. Инглеској војсци у Инђији заповеђено је, да с места иде на Кабул. Услед тога инглеска се војска скупља на афганистанској граници. По томе дакле инглеско-афгански рат на ново почиње, или у право наставља се; Како ће се та афера свршити, томе су најрадозналији у Инглеској.

Избори за српски црквено-народни сабор.

Карловци 27. авг. (Телеграм „Заст.“) Директор Лазић великим одушевлењем за посланика изабран. (Јавили смо већ. — У.)

Илок 28. авг. (Телеграм „Заст.“) У изборном срезу ердевичком једногласно изабрани др. Милан Ђорђевић, световњак и Светозар Поповић свештеник.

? **Ст. Паланка** 28. авг. (Допис.) Данас је код нас обављен избор посланика за карловачки сабор. Као што је телеграфски јављено, изабран је од световних Др. Јеремин солгабиров а од свештенства Панта Поповић парох петровоселски.

Избор је био интересантан, но уједно и жалостан. Поштеном човеку морао је ум стати, гледајући недостојан начин кортешовања, како од стране солгабирова Јеремина толико два пут од стране нашег свештенства. Господин Јеремин је читаву ноћ мутио са латови и комесаром и приморавао наше изборнике да за њега гласају. Тако је код једног угледног грађанина овдашњег дошао око поноћи и пробудио, молећи га, да сутра за њега гласа, на што му је овај приметио, да он није лопов, да га ико са латови у глуво доба ноћи буди, него је грађанин који у то доба ноћи мира треба. Но за сад ћемо оставити г. солгу на миру само би упозорили сабор на ту околност и тада би се могао уврстити у изборни ред један параграф који би политичним званичницима одузо право, да се могу бирати на сабор народни, чим би се избегло зло, које се чешће догађа.

Господин Јеремин није се стидио јавно пред изборницима на лицу места за себе кортешовати, употребивши чак комесара и латове. Народу пак из његовог среза није се могло ни замерити, по што знамо да је г. солга до зла бога осветљив човек.

Двапут се жалоснији призори дешаваше са стране свештенства. Народ се гнушао и стидио, гледајући моралну поквареност појединих свештеника. Било их је, који су изборницима, који за народне кандидате гласаше, јавно матер псовали и најпогрдније речи на своја уста избацивали, и то сигурно за то што су опасали црвене појасе. Али онако им и рекоше изборници, и то већином земљеделци, који су иначе научили свештенике почитовати, да се стиде, што су у стаду таких жалосних пастира.

Оволико за сад, но држим да ће који брат ток целог избора читачима „Заставе“ приказати, из чега ће се видити, колико су се смутљивци и кукавице обезобразили, а држимо, да је крајње време, да се на сабору поради, да се колико толико срежу рогови онима који у црвеном појасу сматрају неки немешаг.

*

С мохачког биралишта (Допис.) Код нас је било немогуће, за којег нашег првака са стране заузети се и њега за сада за кандидата истаћи, а наиме кад се човек обазрео на славољубље мохачког трговца г. Јована Стајевића, који је на сваки начин овом приликом као посланик продрети желио и своје мере и наместио, и тако неостаде друго до ли њему као протукандидата г. Јосифа Јагића, важаног адвоката мохачког истакнути, како би барем научна снага из нашега протопресвитерата сабору поднесена могла бити, који би поред добре воље знао на свему оном порадити, што му као посланику урадити важа и који је у начелу програм народне странке усвојио.

Дивно је било слушати програм г. Јована Стајевића, кад оно рече, да је он за црквену автономију и да је народњак умерене странке и да он врло добро знаде шта нас боле. Он већ давно жели да изређа своје мисли свима онима тамо, који нас неће ни с чим да потпомажу, он ће све учинити за барањце а ако га баш изберу „готов сам и неке жртве учинити.“ И та наглашена изрека, не мали број Јагићеви бирача наједаред претвори у бираче Стајевићеве.

Ружнога понашања бејаше некакав назови учитељ Крстојевић из Сечуја, који је из јутра за Јагића помио језика а кад мало после а он као помаман за Стајевића кортешује на најдосаднији начин.

А чудно нам је било, видити нашега адм. проту г. Андрића како ватрено истиче бившег нашег посланика за кандидата, а за неколико часова предомисли се, као бајаги, те преко својих изборних „лавова“ на најнасртљивији начин заузимље се за Стајевића, а зашто? Ваљда је Стајевић дорастао том важном позиву? или? та то није ни мало тешко погодити.

Од свештенства без и најмањег зазора могу г. Стевана Гојковића шиклошког и Цветка Милића Дарђанског похвалити и заиста они свештеници, који умеју добре стране у човека оценити, могу си честитати што у својој средини такове људе срећа им удели.

А какав старина Прока, такови и његови мајшани, ту се може приметити „честит поп честита и општина“, јер заиста, кад човек чује оно родољубиво мишљење тежака Љубојевића и примерно понашање Барбировића мора му срце да заигра од радости, што имамо и таквих честитих људи у наших, боме доста заосталих у знању тежака.

Шиклошани били су борци трипут на биралишту, али никада из себична какова узрока, но сасвим са гледишта чиста родољубља и сва трипут одржаше мегдан, као што им и долчи, но овог пута одлучише се за пасивност и нехтедоше се — из важна узрока — у борбу упуштати, да виде какову ће мудрост остали бирачи изабрати, но дај боже да се не покају што су ствар пустили да својим током тече.

И тако буду Јован Стајевић са већином а Радослав Андрић једногласно за заступнике мохачког протопресвитерата изабрани.

Полимље.

„Алг. Цајтунг“ доноси опис Полимља (лимске долине), па како ће аустријска војска за који дан окупирати ту област, то овде саопштавамо тај опис.

Полимље, што ће се окупирати, износи од прилике трећи део санџака нове-пазарског, или управо то је срез ташлаџки, који се пружа између босанско-рашке границе, долине реке Таре (црногорске северо-источне границе) и реке Лима. Тај маленн окрајак износи простором око 25 квадратних миља, а у њему живи до 40.000 становника. По њему се саразмерно даје лакше путовати, него по осталим срезовима тога округа. У тој области има и комуникације, која води директно од досадање босанске границе код Чајнице до средњега Лима и има у њој неколико рђавих путева према горњем и доњем Лиму и према средњој Тари. У том крају има два главна планинска низа: један иде између Чехотине (у чијој је долини Ташлица) и Лима, а други између Чехотине и Таре. Већ у југо-источној Босни већином је кршевит предео, али је тек у овом крају права планина, кроз коју воде горе и доле калдрмисани путеви. Висина око Ташлице износи 1442 стопе, у средњу руку, а планине, што се протежу од северо-запада к југоистоку између Таре и Лима, као: Побјеник и Бабина планина (апсолутна висина 4600 стопа), Љубична и Краљева планина (5000 стопа) надмашају ту висину са 2500, 3000 и 4500 бечких стопа. А далеко на југозападу, већ на црногорској области, помаља се џиновска планина, Дурматор, који је преко 7000 стопа висок. Па целом том земљишту има само на гдекојим местима густих шума; иначе се ту налазе џбуновите височине и долине с голим странама и вршцима. Укупно земљиште веома је слабо испресецано, ма што у Чехотину и Лим утичу многи потоци, али с кратким током.

Лим извире на црногорској области, и то на планинским височинама комске и жљебске горе (обе су 9000 стопа високе). Извор лимов већ је пре прошлогодишњих територијалних промена на балканском полуотоку припадао Црној Гори, и то из овог занимљивог разлога: Кад је пре две десетине година, при последњем уређењу граница између Црне Горе и Босне, приспела међународна комисија у северо-источни крај Црне Горе, да уреди дефинитивну границу, одређена је по договору Тара као погранична река. По што се Тара код извора свог зове и Веруша, означио ју је црногорски пуномоћник као такову. Комисија оде даље, па приспе случајно до Лима. „Каква је то река?“ запита османски комисар. „То је Тара“, одговори црногорски пуномоћник. Тако је граница црногорска услед тог географског незнања чланова комисије за 3 до 4 миље даље према истоку одмакнута, наравно против њихове намере, те је према томе цео васијевићки срез, у место половине, придељен Црној Гори. Лим има врло вијугав ток кроз високе планине. На горњој страни између Брдарева и Бјелопоља има више мучних, али омањих кланаца, доњи пак део реке тече кроз саразмерно широко корито. Пети, и то најнижи део те долине, што је већ готово на босанској области, неда се употребити. То је оно каменито ждрело између ушћа лимозог код Мојдије и Стергачине. Ту се џиновске стене дижу 3000 стопа у висину са свим одвисно. Вода хучи и бруји преко каоса од грдних стена и литица, па се излива у оближњу Дрину. То водено ждрело дугачко је од прилике једну немачку миљу, али оно и не долази у обзир при окупацији Полимља, јер је на босанском земљишту. Ту нико не живи, а нема наравно ни никакве комуникације. На против, људи из околице бегају од тог ждрела, и веле, да птица, која прелети преко њега, падне одмах мртва у воду.

Са војеног гледишта може се узети да је ово важно у погледу Лима: одрачунавши силне савијутке, износи цела долина, од црногорске границе до утока у Дрину, 16 миља у дужину; отуд спада 11 миља на рашку а 5 на босанску област. Линија, која ваља да се поседне износо дакле 11 немачких миља. Крајње су тачке Прибој на северу, Бјелопоље на југу; у средини долине и уједно у средини старог станболског друма између Сјенице и Ташлице, лежи варош Пријепоље, која све споменуте тачке надмашује бројем кућа и становника. На име у Сјеници има 1000, у Ташлици 2000, у Бјелопољу 500, а у Пријепољу 25.000 становника. Прибој, који је имао 50 кућа са 250 становника, налази се сад у развалинама. То место лежи тик границе босанске, а далеко је седам сахата од Вишеграда. Пријепоље је са свога изврсног централног положаја најважнија тачка на целој лимској линији. Важна је то тачка нарочито с тога, што свезује путеве, јер лежи на старом стамболском друму (Горазда-Чајница-Пријепоље-Сјеница-Нови Пазар) и у опште поред једине злехуде комуникације у лимској долини, што воде од Лима и Дрине. Долина лимска слабо је и насељена. На доњој страни има само неколико села, а на горњој варошице Брдарево и Бјелепоље. Ово су комуникације у лимској долини, што воде од Лима и к Лиму: 1. Од Прибоја преко Ташлице к Језеру и Црној Гори — пут тежак и каменит (већином јахаћи пут); 2. Од Пријепоља преко Бјелопоља у Црну Гору — тежак калдрмисан пут; 3. Од Вишеграда к Прибоју (и даље преко Нове Вароша и Сјенице у Нови Пазар) — колски пут, али местимице неупотребљав; 4. Од Горазде преко Чајнице и Ташлице у Пријепоље и даље у Сјеницу — стари поштански пут, и то до планине Светлоборја рђава калдрма, а до Васиљевићева хана (граница између Босне и Рашке) приличан, одатле пак до Ташлице опет каменит и тежак, и то преко голих кршевитих одронака планине Гоље; од Ташлице до Пријепоља товарни пут, што води горе и доле понајвише калдрмисан. На један сахат од Бјелопоља, код села Сарамповa, може се прећи преко Лима слабом дрвеном ћупријом, која је 185 корака дугачка. Река је ту прилично дубока, а широка је 150 стопа. Ћуприја та грађена је на четири кобиле, а на десној обали налазе се код ње куће за стражу и царину. Преко ње се може ићи само пешице или на коњу, а никако колима, те с тога се преко ње не могу топови преносити. Од Пријепоља води пут даље према Сјеници кроз романтичну милешевску долину, где се находе остатци манастира Милешева и рушевине куле Хасарџиће. На четврт сахата од те вароши налази се поток Увац, који се јако вијуга кроз дивље кршевито земљиште, па се не далеко од Прибоја улива у Лим. 5. За даљу комуникацију служи пут од Пријепоља у јужном правцу к Колашину у новој црногорској области, дакле пут у долину реке Таре. Преко Лима води само једна ћуприја, и то она код Сарамповa. Осим тога има сплата, кад нарасте вода, код Бјелопоља, Брдарева, Прибоја, Руда и Стергачине. И на Увцу има слабу дрвену ћуприју близу свога ушћа, где је 40 корака широк. Ово је дистанција на описаним путевима: од Чајнице до Ташлице 8 сахата на коњу; од Ташлице до Пријепоља 7, а одатле до Сјенице опет 7 сах. на коњу; па онда од Вишеграда до Прибоја 8, до манастира Бање 6, до Нове Вароши 7, до Сјенице 10 сахата на коњу. Десет сахата на коњу износи и дистанција између Сјенице и Новог Пазара. Од Пријепоља до Бјелопоља у горњем Полимљу има такођер 8 сахата на коњу.

Та скица износи нам у војничком погледу ове резултате: При поседању лимске линије, која на рашкој области износи 11 миља, не долази у обзир доња половина између Пријепоља и Прибоја. Комуникација до тих места не води кроз долину, него на против одвисно горе. То нарочито важи за стари поштански пут од Чајнице преко Ташлице до Пријепоља. Видилисмо, да је тај пут местимице веома рђав и тежак, те у војничком смислу може послужити само за пешадију и брдске топове. То се наравно односи и на остале комуникације, с тим додатком, да по тешким путевима у горњој долини Лима и Таре не може ни коњаништво ићи. За операцију мротив лимске линије и за њено осигурање веома је важна угледна варошица Ташлица, која лежи шест сахата од досадање окупационе границе, југоисточно од Чајнице. У пространој долини, у којој се та варошица налази, даје довољно простора за концентрисање већих војених трупа, за подизање провијантских магазина и етаблирање топова. То је место веома згодно и за грађење утврђења, које наравно, по конвенцији, није слободно; али се свакако ту морају ради сигурности подићи јаке бараке, про него што се приступи окупацији лимске линије. Ташлица лежи баш у средини иза Лим-линије и путеви воде одатле радијално к северо-истоку (Прибој), истоку (Пријепоље) и југо-истоку (Бјелопоље). Ташлица је дакле изврсна стратегичка тачка за лимску линију.

Али не стоји тако просто ствар у другој (јужној) половини Полимља. Ту је неопходно нужно да се у њега директно уђе. А и Бјелопоље тако је изложено, да је преко нужно подићи етапе, које би ваљало војском посести. Свакако би се морало посести Брдарево, што лежи на по пута између Бјелопоља и Пријепоља, а тако исто и оба последња места. Поред тога, што је ту незгодније земљиште, и што је тога ради теже набављати храну, ваља се ту обазрети и на арнаутско становништво, што живи по оближним дивљим планинама. Од Бјелопоља је само два три сахата далеко злогласна Мокра планина, у коју се од памтивека стичу сви осветари, зликовци и ускоци, који ту проводе хајдучки живот, а ниједна власт не може да им стане на пут...

То су у лаким потезима топографски односаји Полимља, у колико тај маленн опис одговара чињеницама, сазнаће се онда, кад комисија, што је изаслана у ту област, доврши свој посао.

Из листова.

Поводом доласка кнеза Николе у Беч, пишу словачке **„Народне Новине“** у свом 102. броју између осталог и ово о Црној Гори и словенским симпатијама спрему ње, а у чланку под натписом „Никола Његуш“:

Кнез Никола заслужује да му се част одаје. Он је репресентантом тог народа маленог али храброг, који ни онда горд свој врат под иго отомавског крвника сагнуо није, када је пред Сулејманом Јевропа стрепила. Народ црногорски, кога сином можемо рећи, тип јест Никола Његуш, нема себи равнога на нашој хемисфери, што се тиче јуначког витештва, кад изузмемо његову руску браћу.

После Косова сљедило је свеопће разрушење Српства. Ти најздравији, најслободнија елементи Лазарове државе не могоше сносити зверско утискивање турско, те оставивши питома поља победоносном крвнику, бацаше се међ пуста брда, које се право из над Адрије дижу, да би сачували једино благо: слободу златну.

ЛИСТАК.

КАКО ЈЕ У ФРАНЦУСКОЈ?

Одговор непознатој радозналој женскињи

од Попе.

Пре краткога времена добио сам једно мало писамце. Пре но што сам отворио завој, добро сам посматрао рукопис. Очи ме не вараху, био је женски. Погледим поштански жиг, а оно стоји „Új vidék“. Моје је познанство малено, а особито пак у Новом Саду, те не могох да помислим, која је то женска, што ми пише.

Отворим завој.

У завоју нађем само једну карту ружичасте боје, она још мирисаше на особити мирис, који је од женскога света радо употребљаван, а на карти са свим лаконично стајаху ове четир речи са знаком питања:

„Како је у Француској?“

„Добро је“ мислио сам, „али волео би знати, ко то пита?“

Сетих се после лепих успомена, што сам их доживео као ђак, враћајући се међу своје миле и драге за време распуста.

Једнога дана приспеше две госпођице у нашу варошицу. Те госпођице, незнам којим сретним случајем, беху моје „пријатељице“, без да сам пре знао што о њима.

Радовао сам се новоме познанству.

Млађа од госпођица, (оне беху сеје) пала ми је у очи усљед својих особина. Не би истину рекао, кад би је цртао, да је лепа као вила, да има миловвучан глас као најчистије жежено сребро, и шта вам ја знам, сва она песничка сравнења; не, то ја незнам да чиним, па кад незнам, онда не могу, а и да могу неби хтео....

Госпођица је имала обично лице; ето то је све — али је имала један пар гаравих, па ђаволастих очију, којима равне до данас видео нисам. (Један од мојих пријатеља видећи их рекао је: да имам двеста ланаца земље, одма би се — женио.) Била је несташна, као што су то жива деца, па зато се могла свакоме да допадне — бар тренутно.

Ми се опријатељисмо, тако брзо и тако лепо, као да и не беше времена, кад се непознавасмо.

Ја сам одпутовао да продужим своје науке. па и њу сам звао, она је хтела — али није могла; зато смо дописивали. Уживао сам, што сам имао Српкињу, којој могу описивати све оно, што у страном свету видим, а моја пријатељица мора да је радо читала моја писма, јер ми је и одговарала — али само кратко време. Затим је заборавила на мене; ја јој не писах више, кад не добих одговора; могло се мислити, да сам је заборавио сасвим, али не, ја је се радо сећах и још је се радо сећам,

Незнам зашто, али мора да је осетила грижу савести, што је пријатеља пренебрегла, те ми је јамачно зато после дуга времена ону карту послала, са лаконичним питањем; писајући оне речице мора пак да јој се очи дивно блистаху, а на лицу јој се указао ђаволасти осмеј.

Је ли тако, пријатељице моја?

Али да не падне сумња на Нови Сад, да се из његова врта нашао један цвет, који је све оно починио што горе испричах, морам рећи, да заиста није оданде.

Новосадски цветови тако су њежни, да их храпава рука неможе додирнути, а да се не отресе онај прашак којиме је посуто....

— Него збиља, требало би на питање одговорити. Ја ево почињем, моја пријатељица нека ми не замери, што сам изабрао овај пут али ја бих хтео да ова писма чине изузетак од свију писама, нека буду — у јавности тајна.

I.

Како је у Паризу, то је моја пријатељица могла и може да чита у „Застави“ у малим чланцима што их пишем, зато о Паризу нећу да говорим.

У Паризу сам пробавио више од два месеца; кратко време, али је добро употребљено.

Сретан, што сам довршио своје науке, шетао сам се по Паризу, да га упознам, колико ми је могуће, па да га се после дуже сећам. Лепе сам дане проживео тамо. Видео сам много, што за мене ново беше и што се само у Паризу може да види. Већ сам се прилично и навикао, осећао сам се скоро као код куће, особито кад сам добио посла, чега сам ради поглавито и дошао у Париз; већ сам одпочео свој рад, радио сам као и други мога заната за надницу — био сам прави надничар.

Једнога дана дође ми мој предпостављени и запита, не би ли ишао тамо, де се радови извршују. Понуду примим са великом радошћу; није прошло ни три дана и већ сам био далеко од Париза на северо-западној страни, четир сата од атлантскога океана.

Т....е! викне кондуктер влака, ја скочим на поље да видим, где сам.

Из читавог влака једини сам путник био, који се сишао у ово место. Но, то мора бити дивно место, де толики путници одседају!

Погледим околину она беше лепа, опомињаше ме на китњасти Срем (и моја је пријатељица Сремица.) Силни брежуљци засађени лозом, а на врховима од многих махала је ветрењача својима крилима. Она је, као што ми рекоше, подпуно заступала парне млинове. Па ово је као и код нас, говорио сам себи, али додао сам кореће се, ово мора бити много боље — јер је у Француској.

Да ли сам имао право — незнам, али моји стари тако ми рекоше, па сам морао да верујем.

Жељезничка станица удаљена је двадесет минута од места, она стајаше на брежуљку, а на подножију од овога лежаше — моја нова резиденција.

Далеко, далеко видео сам саму равницу, али пуну дрва и воћака, виногради и усева, изгледаше дивно, умиљато и примамљиво.

Варошица, као што видех на први поглед била је малена, она гомила од кућа, што је тако нарећана, као да су куће вилама набацане, мора да је средиште целе вароши. Оне друге куће лежаху расејано у околини, као да су се од чега поплашиле; или можда је то слутња, да ће се овај ћумез претворити у знамениту варош?

То незнам, али напоследку и нетиче ме се.

Кад сам пролазио уз прву кућу која припадаше овој општини, приметих једну главу, која се промолила кроз прозор и љубопитно замном гледала. Што сам даље ишао, све сам више и више глава видео, како се промаљаху, да виде чудо невиђено: човека са цилиндром на глави.

А ој! људи, помислио сам, та ево и Францускиње су љубопитне, а ми замерамо нашим Српкињама, шта више коремо их, велимо им, да незнају шта је то „бон-тон!“

Рекао сам вођи моме, да ме одведо у најбољи „хотел“. Он ми рече са особитим нагласком, како ће то да учини.

Тако је постала Црна Гора.

Кад читаво Словенство служаше туђинству, кад Словенство, не изузимајући ни руско, беше у фактичком или духовном подаништву ту Немца, тамо Француза, Италијанца и Мацара: једина Црна Гора није имала другог господара, него своју јуначку вољу.

И шака ових људи није бадава пролевала жарку своју крв кроз векове, знајући и не знајући за Словенство. Куцнуо је час, и тако сиромашна Црна Гора постала је важним предметом политике света.

Не Будим-Пешта, не Сегедин, не Требишов, већ Цетиње кренуло је почетком године 1877. поглед читавог света на се. Бојно клинање црногорских сокола истргло је из сна читаво Словенство. Иницијатива херцеговачка нашла је под Ловћеном голему потпору, сљедоваше српски рат и напокон катастрофа на бугарским њивама.

Ми поздрављамо вођу таког народа у нашој кризама кићеној држави. Његова нога ступиће у Трету на словенски брег, као што га је оставио у Котору. Он ће путовати кроз словенске земље и доћи ће у сред монархије, која има већину словенског становништва, које није, ни код куће своје господар свој! Али зато може бити сигуран победитељ вучидолске, кнез Никола, да нема словенског срца у Аустро-Угарској, које не би с њиме симпатисало и с његовим леонидеским народом црногорским. **В.**

— **„Глас Црногорца“** од 18. августа пише: Пад д-ра Клајића при избору за царевинско вијеће у буковичком изборном срезу и побједа, одржана над њиме д-ром Иванићем изазвала је међу Хрватима с ове и с оне стране Велебита безграничнo огорчење и дало им повода, да буковичке Србе бираче и у опште сав српски народ обасну најбезобзирнијим нападајима и најнепристојнијим грдњама. Тај печални појав побуди и нас, да у ствар мало дубље завиримо и испитамо је. Резултат тога нашег испитивања изложисмо у једноме чланку (који смо ими прештампали у „Заст.“) 25 бр. нашега листа, који је ради подпуног поимања ствари, ради родољубиве озбиљности и објективности, стекао одзива и признања како у српском тако и у братскоме хрватском народу, код свијех тријезно мислећијех и страначке страсти лишенијех људи. Као што ће свако из тога чланка видјети, била нам је тенденција измирење, слога и љубав између двајух братскијех народа; суђасмо онако, како нам допушта наш неутрални и самостални положај, слободан сваке партајске занешености; рекосмо искрену ријеч, као што доликује брату, посматрајућем жалосни раздор и свађу међу рођеном браћом; опоменусмо „ни по бабу ни по стричевима, већ по правди Бога истинога“, у пуној нади, да ће се наша опомена и наш савјет свестрано уважити и саслушати. Но у томе се љуто преварисмо. Баш они, који су у првом реду позвани били, да наш глас помирљивости објеручке прихвате и ставе руку на дјело помирења, хрватска гласила, нарочито „Народни Лист“ и „Обзор“ одкренуше му ухо и наставише своју злокобну работу, нападања, грдња и денунцирања тамошњег српског народа.

Ми хрватскијем листовима прстом показујемо вапијуће гријехове, које починише наврема тамошњем српскоме народу; то нам потврдише и сами хрватски прваци и достојанственици онога гласа, као што је преузв. владика Штросмајер и велеучени др, Фр. Рачки; но хрватски листови, игнорујући то све, питају нас опет са потсмјешљивом иронијом: „Дајте, браћо, једном реците, у чем је тај прогон и затор, и који вам је циљ и жеља“. То рећи послије онако јасно образложене ствари у нашем чланку, може само онај, који је изгубио сваки појам о истини и моралу. „Обзор“ пита, у чему је чегов „прогон„ и „затор“ Српства, а у сљепилу страначкоме не види да је то најдрастичније изражено у истој тој реченици, ђе отворено вели: „Срби у Хрватској за чим збиља иду, онога не смију казати“. Није ли то „Обзоре“ кукавна и ничим неоправдана денунцијација? Овијем очезидно хоће „Обзор“ да Србе окриви велеиздајништвом. Један дан прије доказује исти лист, да су Срби у Хрватској бунтовници, присподобљавајући исте подгоричкијем Турцима.

Ђе су теби „Обзоре“ докази, факти и примјери за то? Није ли то, да и није горијех ствари, још грђе од „прогона“ и „затора“, којијем хоћеш да увеличаш Хрватство?

Да и некажете ви то тако отворено, зна сав свијет, да би у ономе часу најсретнији били, кад би сте извукли тамошње Србе на земљиште незаконитости; но то вам је био и биће „Сисифусов посао“, јер вас лијепо познају. да се и неоткривате сами у разгару страсти заслијепљеле.

Оваке денунцијантске осваде и даље су нам повода, да дадемо мјеста и прилике за обрану нападнуте и освађене браће, нарочито после буковичког пораза. Видјесмо странку једну и другу, ђе пру пред поротом јавности; па шта нађосмо у ствари? Послје проглашења догме о непогрјешивости ђе у Павлиновића неки превратни дух, те од првашњега проповједника слоге и љубави међу рођеном браћом, постаде најжешћи презирач своје браће и проповједник мржње и раздора, тако да се првашњи пријатељи Михови у чуду питаху: „За бога, је ли то онај Михо?“ Особито помами се он, кадно прође кроз Босну. Помама дон Миха дође до највише потенције и нађе достојног израза у злогласнијем „Разговорима“. Срби се нађоше у чуду, но тјешаху се у пуној нади, да ће се либерални елементи далматинске народне странке одцијепити од њега грдно увријеђени народ српски у заштиту узети. Срби чекаху тога часа и чекаху, но залуду. Дон Михо настави своју паклену работу а „Народни Лист“, гласило и тумач народне странке, бјеше му у том покорни слуга, вијерна труба. Срби се почеше жалити својијем представницима на таке појаве; међу њима видимо и буковичке бираче, ђе свога заступника, дра Клајића, моле и заклињу, да учини што за обрану Срба и ускрати „Н. Листу“, да не прима Павлиновићевијех памфлета проти Српству. Клајић, у супрот своме обећања и не маче се; нити у чем показа своју несолидарност са Павлиновићем и „Народним Листом“, нити даде иђе ма и гласак од себе за обрану увријеђеног осјећања народњег и нарочито својијех бирача, као што му је то била уставна дужност. У то стигоше избори за царевинско вијеће; буковички Срби изјављују централном изборном одбору, да нијесу задовољни са Клајићевијем заступством њиховијех бирачкијех права, моле и богораде тај одбор, да им предложи другога кандидата, јер да ће Клајић пропасти а таког пораза да му и они не желе. Но шта би? Централни одбор из Задра наруга се томе захтјеву буковичкијех бирача, основаноме на уставноме изборноме праву грађана једне уставне државе, те нареди апсолутичком својом вољом, да Буковичани морају бирати Клајића. Дан избора дође и Клајић паде, а оредишњи одбор задарски скочи као ван себе, те удари у сав гвмс; Буковчани издајице, Бранковићи, гадови, подлаци и још грђе.

Ето то је логични течај и резултат те распре о бенковачком избору, доказан документима и изјавама сама „Народног Листа“. Суд је изречи лако свакоме, ком је мозак у нормалном стању, и ком је суђење ослоњено на етичке основе.

Дакле, бјелодано је доказано,

1. Да г. др. Клајић није заступао права својијех буковичкијех бирача, као што му је била уставна дужност;

2. и да услед тога даље није био достојан повјерења истијех бирача;

3. да се је г. др. Клајић одметнуо онијех начела, на основу којијех прими заступнички мандат од буковичкијех бирача, који су

4. бирачи дакле имали не само уставно право но и патриотску дужност, не бирати дра Клајића;

5, Да су исти бирачи радили сходно уставном обичају пријавивши одбору да не могу гласати за оног, ко их добро не заступа;

6. да су своје бирачко право подложили дисциплини народне странке, замоливши од ње кандидата и на послетку;

7. Да је централни одбор народне странке у Задру починио уставни злочин, нападнувши на право слободног избора, као на прву светињу сваког грађанина једне уставне државе.

Ко је дакле одметник, ко ли издајица, закључати је лако.

Залуду дакле очајничко копрцање „Н. Листа“ и другова, залуду све бјесило, залуду све манитање и сва халабука: глас истине не може ни гром заглушити. Бирачи буковачки радили су као што доликује грађанима уставне земље; сувише они су радили поштено, племенито и честито.

А „Народни Лист“ и његови стубови, руку на прси, па нека завапију: Mea culpa, mea maxima culpa!

ДОПИСИ.

Београд 22. августа. Сваки, који је био слушаоц неке универзе на страни, знаће, да на тим универзама по често један предмет неколико наставника предају и да се не тереши један наставник са предавањем неколико предмета. Код нас на великој школи предавао је до скора чувени наш природњак г. др. Јосиф Панчић три огромна велика предмета: зоологију, ботанику и минералогију. Недавно престао је предавати зоологију и минералогију, а оставио је себи свој предмет, ботанику. Зоологија је поверена г. дру Докићу, који ће српској читалачкој публици бити познат са својим књижевним радовима. Катедра за минералогију остала је упражњена. У „Српским новинама“ и „Застави“ читали смо, да се на великој школи спрема катедра за минералогију и геологију са палентологијом, и да ће за ту катедру тражити се од скупштине буџет. У колике нам беше мило, да се министарство просвете и црквених дела сетило, да упражњену катедру попуни, у толико нам и не беше мило, држасмо то за прерано, бојалисмо се, да се за ту катедру не ће наћи способан српски кандидат, те да ће се тако морати странцу уступити. Но од како се у нашу престоницу повратио г. Богољуб Рашић, нестала је та бојња и ми смо уверени, да ће он за ту катедру, како од министарства просвете, тако и од савета академичког једногласно изабран бити. Госп. Богољуб Рашић био је 3 год. ђаком београд. вел. школе и за све то време био је асистенат г. дра Панчића. Две године студирао је филозофију у Прагу, где је одличан успех у наукама показао и по препоруци г. проф. дра Зефаровиха и проф. дра Лаубеа постао је у Прагу чланом друштва „Лотоса“. Своје студије довршио је ове године као државни питомац са одличним успехом у Берлину, где је по препоруци проф. дра Е. Бејриха, проф. Ј. Рота и проф. дра В. Дамеса постао чланом „немачког геолошког друштва“. (Пуштамо овај допис као индивидуалан назор једног иначе уваженог родољуба. Што се тиче г. Рашића, он нам је познат са својих књижевних послова, које високо ценимо, али не би ради да изгледа, као да прејудицирамо слободном избору акад. сената и да узимамо страну за овог или оног кандидата. — У.)

Местне новости.

** Јуче око 5 сахата по подне букнула је ватра у средини вароши у најтешњем сокаку која је, да је којом несрећом дувао данашњи ветар, могла починити друго сарајевско чудо у нас. Ватра је по свој прилици злонамерно подстакнута у једној шупи Обрадове куће и обухватила је за тила час шупу и чардак у ком је била рана овдашњег трговца г. Н. Параскијевића. Обе ватрогасне дружине и грађанска и Хефнерова ограничили су великим напором ватру на горуће објекте и одбраниле су околне куће а наиме оближњу авлију овдашњег трговца г. Н. Димовића, која је била пуна силних буради петролеума и шећера. Не можемо а да овом приликом не споменемо, како се сваки живи чудио, кад је погледао авлију Димовића пуну стотинама празних буради, сандука, сламе, ђубрета а уз то силесија буради петролеума, како местни магистрат трпи тај кртог у сред вароши. Ми знамо да постоји министарска наредба, по којој трговци морају већу масу петролеума држати ван вароши на сигурном месту, да морају и оно што је за дневни потрошак, држати опрезно у подруму — а овде под носом власти леже силна бурад петролеума по авлији, у једној ронђавој шупи — као да чекају да буду обилно гориво за прву искру. За ову кажњиву лакомисленост одговоран је подједнако како исти трговац а не мање и полиција наша, која је слепа према овакоме немару. Видићемо шта ће се учинити у овом погледу — а не учини ли се ништа, нека власти не буде криво, ако грађанство, које стоји животом и имањем без обране потражи овоме злу радикалнија лека. Још нам је напоменути, да је већ дванаести час да се изведе на чисто ствар око уређења редовне и сталне страже ватрогасногa друштва. У то име изаслат је од варошког магистрата један мешовити одбор — и ево већ прође зар више од по године, — а тај се одбор још није ни састао — једино са немара г. градоначелника, који на толике пожурбе није овој по опстанак и даљи рад ватрогасне дружине важној ствари ни мукајет. Ал наравно треба најпре код нас претрпити штету, која иде на хиљаде — па ће се истом онда уредити ствар, која би стала коју стотину а могла да предупреди недогледне штете. Грехота, што није јуче изгорело по пијаце — те би се ваљда ко смиловао, да се учини што у атар брзога оглашивања ватре — брже помоћи и спаса. Наравно наши ватрогасци, који служе о свом руву и круву треба и даље да су изложени инсултима — што се доцкан осет да је букнуо пожар. По мудроме суду неких и неких, требали су они то знати бар један дан у напред, те да спасу сваком страдалнику све до игле и чиоде. Завршујемо с тиме, да докле год не буде будне пожарне страже дан и ноћ — дотле није могуће доскочити пожару у постанку му, док још није захватио велики обим. — Настанимо дакле око ове ствари — да немамо после узрока узалудноме вајкању.

Нови Сад 28. августа. Као што „Буд. Кор.“ дознаје, за кр. комисара на српском црквено-народном сабору наименован је вршачки велики жупан, Ђорђе Станчић.

— Прошлог четвртка држана је редовна седница новосадског варошког представништва, на којој је између осталог дошао на дневни ред и предлог у погледу потпоре пострадалом Сарајеву. Представништво је на ту цељ вотирало 500 фор. и под председништвом градоначелника поставило посебни одбор, који ће купити добровољне прилоге на погорелце и иначе учинити све, што би могло прискрбити какву, такву помоћ страдалницима. Као што чујемо, дотични одбор намерава приредити концерат на цељ, ради које је постављен.

— „Глас Црногорца“ наставља и доноси изјаве далматинских Срба у смислу буковинског програма. У 31. бр. свом од 18. авг. доноси изјаве: Срба на Мишулићу, у Перасту, у Прчњу, Срба пелужичана, Срба општине будванске, и од нас саопштену изјаву православног свештенства округа книнског, Смоковићкоземуничких Срба и омладине „Ислама грчког“.

ТЕЛЕГРАМИ „ЗАСТАВИ“.

(При закључку листа пристели.)

Сомбор, 28. авг. У стапарскоме срезу једногласно изабрани др. Ника Максимовић и прота Бранковић за посланике на карловачки сабор.

Јуче нисмо добили пештанску пошту, па због тога је из овог броја изостала рубрика „Новије.“

ПРИПОСЛАНО*).

Изјава.)

на изјаву г. Аркадија Варађанина у 125. бр. „Заставе.“

Г. Аркадије Варађанин нашао је за нужно у хатар истине, а ради свога оправдања обелоданити читаву ствар своје кандидатуре за српски сабор овде у В. Кикинди. Никада ми није било криво, кад се ко јавно правдао, па ни онда, кад сам уверен био, да ствар не стоји тако, као што се у оправдању излаже, те тако не би то ни г. Аркадију Варађанину замерио, да није име моје довео у свезу са својом кандидатуром на начин, који не одговара истини. Да ли је који од „првака кикиндских“ нудио г. Аркадију Варађанину кандидатуру кикиндску, да ли није, то не знам, али то знам, да га ја за то нити као први, нити у опште оловио нисам. — Ствар је у овоме;

Још нешто пред ускрс ове године, састанем се са г. А. Јорговићем, учитељем новосадске српске више девојачке школе, који беше родитељима својима у походе дошао, и овај ми рече, да га је замолио г. Аркадије Варађанин, да се разговара са мном и са другима, да ли би он имао изгледа да буде овде изабран за посланика на српски сабор. На ово сам ја, колико се сећам, од прилике овако одговорио: ништа немам против кандидатуре г. Аркадија Варађанина за случај, ако се тога не би примио г. Миша Сабовљевић. Па после додам још ово: пошто г. Миша Сабовљевић једнако говори, да не ће кандидатуре да се прими, добро би било, кад би се г. Аркадије Варађанин на мене писмом једним обратио, којим би ме позвао, да се заузмем за његову кандидатуру. То би писмо показао ја г. Миши Сабовљевићу, па ако би он и

*) За ствари под овом рубриком неодговара уредн.

На једаред стаде пред једном кућом.

„Ово је хотел,““ рекне ми вођа.

(Извините, молим вас, што морам и о ономе да говорим, што не мирише најбоље.)

У исти мах осетих неки особити мирис, који је наличио на онај (само је много лепши — јер је француски), који се осети код нас, кад се прође уз ковачницу, де се у исти мах коњи подкивају.

Какав „хотел“ мислио сам, та ово је ковачница, али ми брзо на памет паде, да је то може бити обичај, да се у Француској и људи подкивају кад ступе на ново земљиште, и већ сам се обрадовао, што ћу моћи јавити нашем свету једну нову моду, коју би добро било да и код нас уведу.

Но ево спасења. Пред мене изађе госпођа од хотела са својим супругом; да сам био код нас у коме селу, рекао би зацело, да је то крчмарица и крчмар, али Французи немају тако простих израза.

Госпођа од хотела насмеши се, пожели ми добар дан и позове, да пођем за њоме да ми даде собу.

Ја пођем за њом, као што је хтела, она ме проведе кроз неку дугачку „салу“ (ми би рекли собу), прекорачимо један басамак и нађосмо се у једноме мањем „апартеману“ који личаше, судећи по мирису, што је у њему владао, на наше кујне, али ја неугледах ни „банка“, а ни „шпорхеља“, тако да нисам управо ни знао, де сам. Рекао би после, да сам у „шпајзу“, али против тога говораше један мастан сто и једна клупа уз њега; на клупи сеђаху људи и картаху се са неким масним картама, ове су тако прљаве биле, да им „фигуре“ тешко беше распознати, па кад је неки лупио „даму“ о сто, одма се и прилепила. (Као што се види, ни Французи нису увек галантни).

Госпођа од „хотела“ одведе ме у један кут, тамо беше мрак, зато се нађох мало у запари. Да ме неће да смакне, те ме зато води кроз лабиринте. Она се поче уздизати, држао сам, да је од каучука па се отеже, али кад ми се очи навикнуше на мрак, видио сам, да су то басамци, на којима се пење. Ја пођем за њоме, али дрвени басамци цвркутаху, е сам држао, изломиће се, већ сам високо био, а госпођа од хотела непрестано се пењаше, те сам већ мислио: или ће ме одвести близу рајских врата или у — голубињак.

Наједаред се отворе једна врата са стране, моја госпођа од хотела рекне: овде, број шест!

Уђем у број шест. Број шест, то је једна собица, у њој је леп намештај: један кревет, две столице и један стол. Учинило ми се, да је патосана паркетом, али се преварих, то беху цигље на шест ћошкова, превучене црвеном загаситом бојом.

Један прозор од собе гледао је у авлију, а други још није био проваљен.

„Имате ли ви даскама патосану собу?“ питао сам госпођу од „хотела“.

Она се насмеши, мора да се у чуду нашла, што је тако што питам па ми рекне: „Немамо. У опште у овом пределу нећете их наћи!“

Но то сам ја у леп предел дошао. Али бадава опет сам мислио, то мора да је здраво добро, па лепо, јер су то Французи, што тако уредише. Зато сам остао у својој соби, коју ми је моја госпођа од хотела после и мало уредила.

на то одлучно изјавио, да не ће кандидатуре да се прими, онда би се за г. Аркадија Варађанина заузео. Г. А. Јорговић рече ми, да ће све саопштити г. Аркадију Варађанину.

Прођоше недеље, прођоше месеци од г. Аркадија Варађанина ни мукајет; на послетку о овогодишњим школским одморима састанем се с њиме лично. Прва ми реч беше, је л му саопштио г. А. Јорговић моју поруку. Одговори ми, да јесте, али да ми зато није хтео писати, што је у Нов. Саду од г. дра М. Полита дознао, да је г. Миша Сабовљевић истоме казао, да ће се за цело овде дати кандидовати. Ја на ово изразим моје чуђење, пошто г. Миша Сабовљевић меня у исто време још једнако казује, да се кандидатуре не ће примити и на томе се сврши.

Шта је рађено у предконференцији, којој члан нисам био, и шта је свршено у самој конференцији, у којој сам учествовао, тога се већ с тога нећу да дотичем, што напред рекох, да ми никада није криво, кад се ко јавно правда, па ни онда, кад сам уверен, да ствар не стоји тако, као што се у оправдању излаже.

Из овога се види, да је тако исто истина, да сам ја био први, који сам кандидатуру кикиндску нудио г. Аркадију Варађанину, као што је истинита приповетка г. Аркадија Варађанина, да сам добио писмо од г. дра Илије Вучетића, у коме ми се замера, да сам ја запоставио г. Мишу Сабовљевића њему у погледу кикиндске кандидатуре за српски сабор.

Толико нађох за нужно, да јавно рекнем у хатар истине.

У Вел. Кикинди, 25. авг. (6. септ.) 1879.

Др. Влајко Мајински.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Овим изричем топлу захвалу како грађанској ватрогасној дружини тако и дружини гд. Хефнера и Сина, који су при пожару са неуморном снагом ватру угушили, те тако сваку даљу несрећу одстранили.

Нови Сад, 9. Септембра 1879.

Јел. О. Милутиновић.

Српска виша девојачка школа у Панчеву.

Народни завод овај за више образовање младих Српкиња постоји већ од пет година дана. Дојакошњи успеси ученица, које су школу ову свршиле, показали су, да је ово један од најбољих завода српских оваке врсте. С тога се школа ова препоручује нарочито оним родитељима, који су до сада слали кћери своје у стране и туђинске заводе, где су им се деца за свашта друго пре могла спремити, само не за честите и ваљане Српкиње и добре кћери народа свог.

Цео наставни течај у овој школи обузима четири године у четири разреда. У први разред се примају оне ученице, које су свршиле четврту класу основне школе, или које су у стању да положе пријемни испит за поменути разред основне школе.

У овој школи између других предмета учи се нарочито **немачки** и мађарски језик, наука о држању куће, музика и певање, а тако исто обраћа се особита пажња на женске ручне радове. Поред свега тога учиће се од идуће школ. године и француски језик — у приватним часовима.

Оним родитељима са стране, који би вољни били, да даду своје кћери у овај завод, нека је на пријатно знање, да се неколике овдашње одличне куће управи пријавиле, које би врло радо под умереним условима једну или две ученице у стан и у препитање узеле.

Предавања у овој школи отпочеће 1. септ. т. г, по старом кал.

Све новчане пристојбе за ову школу износе прве године само седам, а после сваке године само по шест ф. а. вр.

Ко би желео о свему овоме поближа извешћа, нека се изволи обратити на потписану управу, која ће на свако питање одговорити.

УПРАВА
срп. више дев. школе у Панчеву (Ungarn.)

ПОЗИВ

у седницу књижевнога одељења

„МАТИЦЕ СРПСКЕ.“

Према уставу друштвеном позивају се сви чланови књижевног одељења „Матице Српске“ да изволе доћи у седнице, које ће се држати 7. (19.) септембра о. г. и одмах други дан после свршене главне скупштине матичине.

Из седнице књижевнога одбора Матице српске“ у Н. Саду 16. (28.) августа 1879.

Председник „Матице Српске“:
Сава Петровић с. р. **Сетван Брановачки** с. р.
актуар.

ПОЗИВ

у редовну годишњу главну скупштину

„МАТИЦЕ СРПСКЕ.“

У смислу устава „Матице српске“ позивају се сви чланови матичини да изволе доћи на редовну годишњу главну скупштину, која ће бити **у среду 12. (24.) септембра** о. г. у 9 сахата пре подне.

Из седнице управнога одбора „Матице српске“ у Н. Саду 13. (25.) августа 1879.

Председник „Матице српске“
Сава Петровић с. р. **Стеван Брановачки** с. р.
актуар.

Курс бечке берзе 28. авг. (9. септ.)

5% металица	66.55
5% народног зајма	68.—
Аустријска златна рента	79.75
Државни зајам од 1860 г.	123.25
Акције банчине	819.—
Сребро	100.54
Ц кр. дукати	5.59
Наполеондори	9.3[illegible]
Немачке марке	57.75

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Као што је речено изишао је из штампе

„СРПСКИ СОКО“

ВЕЛИКИ ИЛУСТРОВАНИ КАЛЕНДАР ЗА ГОДИНУ 1880.

Први календарски део (црвен табак) с нова је прегледан и тачно прерађен. Исто су тако и вашари поправљени и допуњени према извештајима, који су нам са више страна стигли.

Други део тога **омиљеног и толико распрострањеног** календара уређен је тако, да буде у пуном смислу речи „књига за народ“, где имаде и истините поуке и здраве забаве. Читаоци ће наћи у томе делу расправа и чланака, који смерају на пробуђивање и учвршћење српских и човечанских врлина, на познавање природе и човека у природи, на неговање свега оног, што је кадро да унапреди и усаврши народ наш. Све то пак писано је лаким народним језиком, да сваки брзо разумети и схватити може. Читаоци ће даље наћи у тој књизи красних слика из савременог живота и догађаја, чисто и лепо израђених, како се то досад свикло, да излази испод руке прве и најбоље уређене нар. штампарије српске у овим нашим крајевима

Така књига заслужује, да се нађе у **свакој српској кући**, где се мисли и ради на напретку и бољитку своме и свога народа.

адржај је овај:

Чланци за народ: **„Будимо прави Срби!“** од Светозара Савковића. Забава: **„Прича оца Алексија“** од Ивана Тургењева, превео Сава Петровић. Песме: **„Породични круг“** (Ј. Арањ) превео Мита Поповић. **„Смрт војводе Каице“** песма народна. Из повеснице: **„Битка код Текија 1716 год.“** од Бранков-а. Из науке о души: **„Човечији живот“**, на основу Ердманових писама од уредника. Путописна црта: **„Ада-кале“** од дра Милана Савића. За домаћи живот: **„Нов начин грејања“**, од Андрије М. Матића. Шала и збиља: **„Испрекрштане мисли о српском гостољубљу“**, од Ст. Ј. Јефтића. **„Надметање (конкуренција)“**, од Новака Радонића. Из индустрије: **„Шећер од куда се вади“**, од дра Ђорђа Натошевића. Из животописа: **„Иван Сергијевић Аксаков“**, претставник народне Русије. **Јунак од Стоца** Ђорђе Михалцић.

Слике су у „Српском Соколу“ ове:

1. Иван Сергијевић Аксаков. 2. Александар I. Батенберг, кнез бугарски. 3. Бугари из околице града Софије. 4. ђенерал Александар Дондуков-Корсаков. 5. Козаци на походу. 6. Кључ у Босни. 7. Етна како ватру сипа. 8. Врандук у Босни 9. Турски цигани. 10. Београд. 11. Оршава. 12. Ригер, вођа чешког народа. 13. Ђорђе Михалцић, јунак од Стоца. 14. Мост преко реке Миљацке близу Сарајева. 15. Ђура Јакшић, песник српски. 16. Димитрије Ружић, српски глумац. 17. Малоруска идила. 18. Дунавско ушће Сулина. 19. Лица из Босне. 20. Поплава Сегедина. (Помоћ у последњем тренутку.)

Наручбине се на овај календар упућују **администрацији „Заставе“**, а за Србију књижари **Вел. Валожића** у Београду. Комад стоји 50 новч. или 1 динар. Ко наручи на више у комисију добија 25%, а за готово 30%.

У Новоме Саду 23. августа 1879. **УРЕДНИШТВО „СРПСКОГ СОКОЛА“.**

РЕД ПЛОВ. ПАРОБРОДСКЕ

од 3 маја 1879 до даље наредбе.

Од **Новог Сада** у **ЗЕМУН** сваки дан у ½ 5 сат: после подне, осим четвртка.

Од **Новог Сада** у **ОРШАВУ**: понедељником, средом и суботом у ½ 5 сата после подне.

Од **Новог Сада** у **ТИТЕЛ**: средом и суботом у ½ 5 сата после подне.

Од **Новог Сада** у **БУДИМ-ПЕШТУ**: сваки дин око ½ 11 сата пре подне осим недеље.

Нови Сад 3 маја 1879. **АГЕНЦИЈА**

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место у мађар. Чанаду, отвара се овим поново стечај.

Са овим местом скопчана је плата од 200 фор. а. вр. у готовом новцу, 15 и по катастрални ланаца добре ораће земље, 4 хвата дрва за сопствену потребу и слободан стан са пространом баштом.'

Они, који желе ово место получити, нека се са по закону инштруисаним молбеницама својим, подписаном председнику до 8 септ. о. г. по стар. кал. пријаве.

Примећује се да ће избрани, поред своје школске дужности дужан бити у цркви појати, и школс. децу у црк. појању обучавати; и ако ће дотични учитељ примити на се перовођску дужност у црквено-школским седницама, одредиће му црк. општина за то награду од 20—25 фор. а. вредн. годишње.

Из седнице месног школског одбора, у Мађар. Чанаду 20 јула 1879.

ЈУГ ПОПОВИЋ,
председн. шк. одбора.

3—3

СТЕЧАЈ.

На основу највише одобрене уредбе за српске нар. школе I. §. 113 отвара се овим стечај на стипендије за сиромашне ученике и ученице на српским учитељским школама и то:

За Сомбор на 5 сомборских и 3 пакрачке, а за Горњи Карловац на 7 горњо-карловачких и 3 пакрачке стипендија по 80 фор. а. вр. из српско-народног клирикалног фонда с тим, да потпоре ове могу добити само они, који су на гореозначеним школама у Сомбору или у Горњем Карловцу уписани као редовни ученици или ученице, а за пакрачке стипендије на горепоменутим школама имају првенство они, који су родом из пакрачке епархије.

Сви, који су ради, да ову потпору добију овим се позивају да до краја месеца септембра о. г. своје молбенице срп. народно-школском савету или управо, или преко управа поменутих учитељских школа поднесу и да приложе ове сведочбе.

1.) да су православни Срби, и то: мушки да су навршили 15, а женске 14. год. живота,

2.) да су телесно и душевно здрави,

3.) мушки да су свршили нижу гимназију или реалку, а женске вишу девојачку школу и да су доброг владања;

4.) имају приложити сведочбу сиромаштва.

Из седнице нар. црк. школс. савета држане у Карловцима 14. (27.) августа 1879.

Председништво
нар. црк. школског савета.

3—3

ПОНОВЉЕНИ СТЕЧАЈ.

Смрћу учитеља српског Дине Стефановића, упражњено је звање српског учитеља, у српској Чанади, у Банату, Плата је: две стотине форината ауст. вр. у готовости; педесет кибли жита средње робе, два ланца ораће земље; башта, сламе за огрев колико је нужно за дворану школску и стан учитељев; слободан, у добром стању налазећи се стан, састојећи се из: три собе, кујне, шпајза, подрума, шупе и штале. — Поред обављања законом прописаних дужности школских, дужност ће бити ново изабраног учитеља, не само ученике своје у пјенију обучавати, но и сам ће дужан бити при сваком богослужењу појати. — Уз годишњу награду од 10 фор., дужан ће бити у црквеним и школским седницама перо водити; а за спровод мртваца, имаће шездесет новчића. Потражиоци, нека своје, са прописаним сведочбама снабдевене молбенице, најдаље до 9. септембра о. год. кад ће се и избор обавити, подписаном председништву, у очи недељног и празничног дана, лично уруче поглавито стога, да истих дана на јутрењу и светој литургији у цркви, вештину своју у пјенију осведоче. —

Из седнице школског одбора у српској Чанади, дана 9 августа 1879 године.

ЈОВА ОБРКНЕЖЕВИЋ,
перовођа школског одбора.

АНДРИЈА ПУТИЋ
парох и пред. шк. одб.

3—3

ОБЈАВА.

Српска православна црквено-школска општина потребује учитеља за три разреда основне школе.

Плата је учитељу 6.000 гроша чарш. стан, огрев, башта за усев.

Учитељ мора осим осталих предмета што долазе у основну школу и немачки језик знати.

Осим остале учитељске дужности, учитељ ће бити обвезан у цркви појати и ђаке у пјенију обучавати.

Који буде хтео ово место примити, има се са својим исправама најдаље до 16/28 септембра ове године црквено-школском одбору пријавити.

У Дервенти, 21. августа 1879.

2—3 СРПСКИ ЦРКВЕНО ШКОЛСКИ ОДБОР.

Школска објава вишега женскога завода у Сегедину.

Част ми је овим поштованом српском општинству учтиво објавити, да ми је шесторазредни завод, који већ од 18 година с правом јавности постоји — од 1. септем. тек. г. отворен, налази се привремено до 3. новембра тек. год. у такозваној Мајеровој кући услед догодивше се несрећне поплаве, којом приликом је доле подписаној неизмерна материјална штета нанешена; а од истог дана одржаваће се предавање у новоустројеном сопственот здању, налазећем се на Дугонићевом простору, у којем се поред пространих и школских просторија и дворана за гимнастику и засађеним вртом налази.

Знања ради јављам српскоме општинству, да поред редовне недељне обуке, у својем верозакону, изјављујом готовост састарати се и за обучавање матерњег им српског језика, недељно по 2 часа.

С поштовањем,
ИРМА КЕМЕНДИ,
1—3 притјажатељка и управитељка завода.

СТЕЧАЈ.

Упражњено је учитељско место у Јабуки — последња пошта Вршац.

Годишња је плата у готовом 300 ф. 5 ф. за писаћи материјал, 2 хвата дрва прве класе, по јутра винограда, по јутра ораће земље и леп стан са двориштем и пространом баштом.

Учитељ мора бити црквени певац и перовођа.

Компетенти нека су свршили учитељску школу у Сомбору, Пакрацу, Карловцима и Панчеву. Сомборци имају првенство. — Избор је 8. септембра.

У Јабуци 21. августа 1879.

ВАСА РАВИАЦ,
председник.

2—3

Лончарско-мешовита трговина

КОСТЕ СТАЈИЋА

у Новом Саду

потребује једног млађег спомоћника и два шегрта која могу одмах ступити. 1—3

Женски васпитателни завод

У МИТРОВИЦИ.

Овогодишња редовна предавања у заводу овом одпочињу 1. септембра о. г.

Јављајући ово штов. родитељма и старатељма, не налазим за нужно у похвалу истог завода говорити што, јер је исти због своје врлине добро познат оним родитељима, који нам до данас поверише децу своју; — а познат је највише са свога школског програма, по којем се осим разних наука, страних језика, гласовира, и многостручних женских радова; — ради највише у заводу овом на ваљаном грађанском одгајању и васпитању питомица, — због чега је исти и од самог високог министарства просвете званично отликован.

Пошто даклем школска година одпочиње, то сам слободна штов. родитеље и старатеље и на ту околност позорним учинити, да питомице у свако доба кроз целу годину по умерену цену у кућу примам, које су непрестано под мојим и надзором госпођица гувернанта, и такове најбољу прилику имају, за кратко време у говору немачком и француском подпуно изучити се.

С поштовањем
Амелија Терзић рођ. Моро,
управитељка
у кући преко пута поштанског новог зданија

3—

Holzschlag-Verkauf.

Auf den gräflich Karátsonyi'schen Forst-Domänen Bánlak, Gross-Zsám, Kamenitza und Vörösvár gelangen die diessjährigen Holzschläge am Stocke zum Verkaufe und zwar:

im Forstreviere	Szóka	21	1200/1600	Joch
„ „	Dolacz	27	800/1600	
„ „	Gr. Zsám	19	739/1600	
„ Forste	Kamenitza	13	1132/1600	
„ „	Ledenicz	12	08/1600	
„ „	Beocsin	7	1064/1600	
in der gr. Kamenitza'er Donau-Insel		11	500/1600	
im Forste	Vörösvár	11	312/1200	
„ „	Sct. Iván	16	270/1200	

P. T. Käufer werden eingeladen die Holzschläge zu besichtigen und ihre schriftlichen mit 10% Vadium versehenen Offerte bis 23. September l. J. an die gräfliche Güter-Administration in Budapest, Christinenstadt, Palais Graf Karátsonyi einzuschicken. Die näheren Angaben und Bedingungen könen aber beim Forstamte sowohl mündlich als auch schriftlich eingeholt werden.

Domänen Forstamt Vörösvár am 3. Sept. 1879.

C. F. Pettera,
3—3 insp. Oberförster u. g. b. Forst-Faxator.

Нек нам буде дозвољено, да високопоштоване госпође домаћице учинимо пажљивима на велику штедњу, која се у томе састоји, да се поред праве кафе

Кафа од смокава

кува. Тиме се две користи постигну; 1) кафа добија пријатан укус; 2) цела ствар много јефтиније стане. Тако дакле препоручујемо нашу **кафу од смокава**.

Са 100 фор. јемчимо, да је наш еспап истинит и чист.

Почем се наш еспап од других подражава; то обраћамо пажњу на наш заштитни жиг. Кафа наша од смокава добија се у белим завитцима са златним натписом. Кафу ову од смокве производа творница

Viktor Schmidt & Söhne
у Бечу Wieden, Aleegasse Nr. 48.

Главно стовариште у Новоме Саду у трговини: код **Емериха Дицгена и Браће Вагнера.**

SCHUTZ-MARKE S&S REEL

БОНБОНИ

од

БОКВИЦЕ

за прса, од кашља, од промуклости, од слуза (Schleim), од тако званог магарећег кашља код деце (Keuchhusten.) Такођер против бола у плући и прсима.

Боквица је биљка, коју је бог створио за лек и спасење болујућег човечанства. Биљка ова има у себи ту силу, да лечи грпобољу и душник. Што се тиче нашег производа, јамчимо, да се у овим бонбонима налази чиста смеса од шећера и од сока од боквице. Чинимо пажљивим на наш заштитни жиг (Schutzmarke.) **Боквични бонбони** могу се добити код:

Victor Schmidt & Söhne
k. k. Landesbef. Fabrikanten, Wien,
Wieden, Aleegasse 48.

У Новом Саду: код гг. **Емериха Дицгена**; код браће **Вагнера**, **Д. Коде**; **Л. Ц. Јунгингера** у Петроварадину, **Мих. Ритер** Перјамош (Банат.) 12—200

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић. Издавалац „Задруга за срп. нар. штампарију.“ Српска народна задружна штампарија.